

Entrepreneurial Skills for Smallholder Livestock Keepers

A Training Manual

(Amharic Version: 2nd Edition)

Muluken Zeleke¹, Jane Wamatu¹, Fikre Cherkos², Abebi G/wold² and Tesfa Getachew³

¹ The International Center for Agricultural Research in the Dry Areas (ICARDA), Addis Ababa, Ethiopia

². Job and Training Office, Bassona Worena District, North Shewa Zone, Debre berhan, Ethiopia

³. Debre Brehan Agricultural Research Center, Debre berhan, Ethiopia

Published by: International Center for Agricultural Research in the Dry Areas (ICARDA)

November 2022

The [Sustainable Intensification of Mixed Farming Systems Initiative](#) aims to provide equitable, transformative pathways for improved livelihoods of actors in mixed farming systems through sustainable intensification within target agroecologies and socio-economic settings.

Through action research and development partnerships, the Initiative will improve smallholder farmers' resilience to weather-induced shocks, provide a more stable income and significant benefits in welfare, and enhance social justice and inclusion for 13 million people by 2030.

Activities will be implemented in six focus countries globally representing diverse mixed farming systems as follows: Ghana (cereal–root crop mixed), Ethiopia (highland mixed), Malawi: (maize mixed), Bangladesh (rice mixed), Nepal (highland mixed), and Lao People's Democratic Republic (upland intensive mixed/ highland extensive mixed).

© 2022

This publication is licensed for use under the Creative Commons Attribution 4.0 International Licence - <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>.

Unless otherwise noted, you are free to share (copy and redistribute the material in any medium or format), adapt (remix, transform, and build upon the material) for any purpose, even commercially, under the following conditions:

ATTRIBUTION. The work must be attributed, but not in any way that suggests endorsement by the publisher or the author(s).

Training Manual for Entrepreneurial Skills

The overall goal of this manual is to equip smallholder farmers, youth groups and other community-based organizations with basic concepts of entrepreneurship and business planning knowledge essential for the success of budding entrepreneurs involved in small businesses along the livestock value chain in Ethiopia.

The chapters of this manual can be delivered as a complete package or selected according to specific training needs of the intended participants.

የሥልጠና ማኑዋል

በስራ አድልፊ ፈጠራ ዙሪያ በበግ ማድለብ ለወጣቶች እና ለሴቶች የተዘጋጀ

ህዳር 2015 ዓ.ም.

ደ/ብርሃን

Contents

1. ይዘት.....	6
2. ሥራ ፈጣሪነት ምንድን ነው?	6
2. የሥራ ፈጠራ ጠቀሜታ.....	7
3. አስሩ የሥራ ፈጣሪ ችሎታዎች	7
4. በሥራ ፈጠራ ሊተኮርባቸው የሚገባቸው ነገሮች	13
5. ሽያጭ እና ገበያ ጥናት.....	13
5. 1. ምርት /ሰሰ አገልግሎት	14
5.2. ዋጋ.....	14
5.3 ማስታወቂያ	14
5.4. ቦታ.....	14
6. የንግድ ሀሳቤዎችዎን ዝርዝር እንዴት ያዘጋጃሉ?.....	15

1. ይዘት

1. ሥራ ፈጠራ፣ ሥራ ፈጣሪና የሥራ ፈጠራ ጠቀሜታ
2. የሥራ ፈጣሪዎች ባህሪያት
3. በሥራ ፈጠራ ሊተኮርባቸው የሚገቡ
4. የሥራና የሃብት ምንጮች
5. የንግድ ሥራ ዕቅድ

ትውውቅ

ጓደኛን መፈለግ

1. ከመቀመጫችሁ በመነሳት የተሰጣችሁን ግማሽ የቁጥር

ቁራጭ ይዘችሁ

ግማሹን የያዘ ጓደኛ መፈለግ

2. ጓደኛችሁን ካገኛችሁ በኋላ የሚከተሉትን መረጃዎች እርስ በእርስ ትለዋወጣላችሁ-ስም፣ የመጣችሁበትን አድራሻ፣የስራ ድርሻ፣ በጣም የምትወዱትን የዱርእንሰሳ፣ በጣም የምትጠሉትንየዱር እንሰሳ፣ ወደፊት መሆን የምትፈልጉት፣ ሌላም መጨመር ይቻላል
3. መረጃ ልውውጡ እንዳለቀ ሁሉም ወደመቀመጫው ይመለስና ተራ በተራ ጓደኛ ለጓደኛ በመሆን እየወጣችሁ አንዱ ሌላውን ያስተዋውቃል

ከዚህ ስልጠና ምን ትጠብቃላችሁ?

2. ሥራ ፈጣሪነት ምንድን ነው?

ሥራ ፈጣሪ ማን ነው??

1. ሥራ ፈጣሪነት ምንድን ነው?

• U# >D>T> ¾T>vK<f:- u"ÓÉ ¾wÉ` >ÑMÓKaf ¾TÓ-f °ÉM' ¾e^ x ¾TÓ-f °ÉM' ¾fUI`f ~ÄU
¾eMÖ" °ÉM ~.²} K=J" Ä<LM::

ኢንተርፕረንሮች አጥንተው፣ የሚያወጣቸው ቢዝነስ ላይ ስለሚገቡ የተጠና ኃላፊነት ወሳጆች ናቸው።
ሆን ብሎ ሊመጡ የሚችሉ ችግሮች አስቀድሞ መገመት፤ አማራጭ መፈለግ

የችግሮች መጠን እንዲቀንስ ወይም ለመቆጣጠር እንደሚቻል ማመቻቸት፤

xSi x_NèÂ gMè L፫ÔY ተ^ÔFμê }-::

“C MEr dGä l^Mðr kLZ¼Â mc÷L UR bÈM ytly nW

▪ ኢንተርፕረንሮች ፅኑ ናቸው ስንል፡-

- ✓ የቢዝነስ ህይወት ውጣ ወረድ የበዛበት መሆኑን የተረዱ ናቸው።
- ✓ የቢዝነስ አለም የተለያዩ ውድቀቶች የሚመጡበት ቢኖሩትም ወድቆ ላለመቅረት ውስጣቸውን ያዘጋጁ ናቸው፤
- ✓ ለሚያጋጥሟቸው ችግሮች ምን ጊዜም ተስፋ የማይቆርጡ ናቸው፤

• ፅናት ያላቸው ኢንተርፕረንሮች ሶስት ባህሪዎች

1. አስቸጋርና የማይመቹ ነገሮችን በመጋፈጥ እርምጃ መውሰድ መቻል፤
2. አንድን አስቸጋሪ ነገር ደጋግሞ በመሞከር ወይም አማራጭ የመፈለግ ወይም ውጣ ወረድን ተቋቁሞ አላማን ለመሳካት የመጣር፤
3. ለሚመጣው ችግር ሙሉ ኃላፊነትን ለመውሰድ የፀና አላማ የያዙመሆናቸው ነው።

ለደንበኞቻቸው እናቀረባለን ያሉትን ምርትም ሆነ አገልግሎት ጊዜውን፣ ጥራቱንና ብዛቱን ጠብቆ ማቅረብ ማለት ነው።

▪ ሦስቱ የኢንተርፕረንሮች የቃል መጠበቅ ባህሪያት፡-

- በወቅቱ የተባለውን ለመጨረስ ከወትሮው የተለየ ጥረት ማድረግ፤
- በራስ በመስራት ወይም ሌሎችን አስተባብሮ በማስራት የገቡትን የሥራ ውል አክብሮ በተገቢው ጊዜና ሁኔታ አጠናቆ መጨረስ፤
- የደንበኞችን የረጅም ጊዜ ከአጭር ጊዜ እርካታ በማስቀደም ቃል መጠበቅ

ለደንበኞቻቸው እናቀረባለን ያሉትን ምርትም ሆነ አገልግሎት ጊዜውን፣ ጥራቱንና ብዛቱን ጠብቆ ማቅረብ ማለት ነው።

▪ ሦስቱ የኢንተርፕረንሮች የቃል መጠበቅ ባህሪያት፡-

- በወቅቱ የተባለውን ለመጨረስ ከወትሮው የተለየ ጥረት ማድረግ፤
- በራስ በመስራት ወይም ሌሎችን አስተባብሮ በማስራት የገቡትን የሥራ ውል አክብሮ በተገቢው ጊዜና ሁኔታ አጠናቆ መጨረስ፤
- የደንበኞችን የረጅም ጊዜ ከአጭር ጊዜ እርካታ በማስቀደም ቃል መጠበቅ

• ሦስቱ በቅልጥፍናና በጥራት የመስራት ባህሪያት

1. ምርታቸውን ወይም አገልግሎታቸውን በተሸለ ጊዜ፣ ዋጋና ጥራት ሠርተው ማቅረብ፤
2. ለደንበኞች ቃል የገቡትን ደረጃውን የጠበቀ ወይንም ከጠበቁት በላይ ጥራት ያለው ነገር አምርቶ ማስረከብ፤
3. ኢንተርፕረንሮች አንድን ምርት ወይም አገልግሎት የሚያቀርቡበት ዘዴ በራሳቸው ያጠናሉ።

‰T ¥IT½ yx\‰R zÁãCN Āl¥lŕ b¥ššL

ሀ/ ጥረት የሚጠይቁና ግን ሊሠሩ የሚችሉ ግቦች ማስቀመጥ

ለ/ ግልጽ የሆነ በትክክል የሚታወቅ የረጅም ጊዜ ግብ ማስቀመጥ

ሐ/ የአጭር ጊዜ ግብን በትክክልና በቁጥር ማስቀመጥ

†éèpYŸr}Zv

- ‘-r ^¿³MëBñ«è £T³Nና አጭር µêšî W~“ †Ft“
 - æM~ ø¿<W µø•ኖut“¿ |“gEå
 - —FMt“¿ EM]¿r AåGµêšî “¼WEå
 - lø¿<W µø•ኖut“ “ødLålqG& læM µø•ut“ NCE¿|r EéŠ\pý £MëvEå v·Zv¿
- Š‘«éAå መለየት

7 ስልታዊ ዕቅድና ክትትል (SYSTEMATIC PLANNING & MONITORING)

ስልታዊ ዕቅድና ክትትል መኖር

አንድ ኢንተርፕረንሮ በረጅም ዓመታት እፈጽማለሁኝ ብሎ የያዘውን ዕቅድ በአጭር ጊዜ፣ በየዓመቱ፣ በወራቱና

በሳምንታት ከፋፍሎ ስያቅድ ማለት ነው።

- ሶስት ባህሪያት አሉት
 - ሥራዎችን ከጊዜ ሁኔታ ጋር ከፋፍሎ መስራት
 - ከእቅድ በኋላ የሚለወጡ ሁኔታዎች ካሉ በዚያው መሰረት ማስተካከል
 - የገንዘብ ወጪዎችን መዝግቦ ጠቃሚ የቢዝነስ ውሳኔዎችን ማሳለፍ መቻል

8 መረጃን መፈለግ

information seeking

መረጃን መፈለግ

ኢንተርፕረንሮች መረጃ በማሰባሰብ እንቅስቃሴያቸው ውስጥ ደንበኞቻቸውን፣ ተወዳዳሪያቸውን፣ ምርቶቻቸውንና ድርጅቶቻቸውን ያጠናሉ።

- ሦስት የኢንተርፕረን የመረጃ አሰባሰብ ባህሪያት
 - ከደንበኞቻቸው፣ ከአቅራቢዎቻቸው፣ ከሰብሰባዎች፣ ከኮንፌረንሶችና ከንግድ ትርጓሜ በራሳቸው መረጃን ያሰባስባሉ፤
 - ድርጅታቸው የሚያመርቱአቸው ምርቶችንና የሚሰጧቸውን አገልግሎቶችን እንዴት በተሸለ ዘዴ ማቅረብ እንዳለበት መረጃ ያሰባስባሉ፤

- ከባለሙያዎች የቴክኒክ ወይም የምክር አገልግሎት ማግኘት ናቸው፡፡

በራስ መተማመንና የግል ተጽእኖ ነፃ መሆን

- የግል ነፃነት የሚጀምረው የራስ ድረጅት ባለቤት ከመሆን ይጀምራል፡፡
- ነፃነት የሚፈልጉትን ሃሳብ ወደ ድርጅት፣ ድርጅትን ወደ ምርት ወይም አገልግሎት አቅራቢነት ቀይሮ ለህብረተሰቡ መድረስ መቻል ነው፡፡
- ሦስቱ በራስ መተማመንና የግል ነፃነት ባህሪያት

ሀ/ በሌሎች ተጽእኖ ወይም ቁጥጥር ሥር ላለመውደቅ የሚደረግ ጥረት

ለ/ እንደጀመርን አንድ ሥራ ባይሳካልንም ወይም ሌሎች ቢቃወሙን በራሳችን ውሳኔ መፅናት

ሐ/ ችግርን የመወጣት ወይም አስቸጋሪ ሥራዎችን ለመፈጸም ያለን በራስ መተማመን የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች ምን አያደርጉም?

የራሳቸውን ቢዝነስ የሚመሩ ወይም በአንድ ቢዝነስ ውስጥ በየትኛውም ደረጃ ኃላፊነት ተሰጥቷቸው የሚሠሩ ሰዎች፣ አካላዊ ጤና እንደሚያስፈልጋቸው ሁሉ የአእምሮ ጽናትም ያሻቸዋል። በተለይ አንድ ቢዝነስ በሁለት እግሩ እንዲቆም ለማድረግ ለሚጥሩ እንተርፕራይዞች፣ የአእምሮ ጽናት እጅግ አስፈላጊ ነው።

የአእምሮ ጽናት ሲባል ራሱ ጽናት፣ አይበገፊነት፣ በቀላሉ አለመረበሽ፣ ይሳካል ብሎ ማመን እንዲሁም በትናንሽ “ውድቀቶች” ተስፋ አለመቁረጥን ያካትታል።

የአእምሮ ጽናትን ለመረዳት ሌላው መንገድ፣ የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች የማያደርጓቸውን ነገሮች ለይቶ መመልከት ነው። ታዋቂው የቢዝነስ መጽሔት ፎርብስ የሚከተሉት 13 ነገሮች የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች የማያደርጓቸው ናቸው ሲል ይዘረዝራል

1. ለራሳቸው ከንፈር መምጣጥ

የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች “ወይኔ ሳሳዝን” እያሉ በረባ ባልረባው ለራሳቸው ከንፈር ሲመጡ አይገኙም፤ “እንዲህ ተደረግኩ” እያሉ አይብሰሰሉም። በዚህ ፈንታ ላሉበት ሁኔታ ራሳቸው ሙሉ ኃላፊነቱን ይወስዳሉ። የሚገጥማቸው ነገር ፍትሃዊ እንዳልሆነ ቢሰማቸው እንኳ፣ ከሚያልፉበት ነገር ትምህርት ወስደው ራሳቸው ምን ማድረግ እንዳለባቸው ይወስናሉ። አንድ ነገር እንዳሰቡት ሳይሆን ሲቀር ቀጥለው ምን እንደሚያደርጉ ወደማሰብ ይሄዳሉ።

2. ስለራሳቸው የሚሰማቸው ስሜት በሌሎች እንዲወሰን መፍቀድ

አንዳንዴ ሌሎች ሰዎች በንግግር ወይም በአካሄዳቸው የበታችነት እንዲሰማን ወይም በአጠቃላይ ስለራሳችን ያለን ስሜት ቀና እንዳይሆን ሊያደርጉን ይችላሉ። የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች ግን እንዲህ ላለ ነገር በጄ አይሉም። ስሜታቸውንም ሆነ ድርጊታቸውን ራሳቸው ይዘውሩታል እንጂ ሌሎች እንዲጠመዝዙት አይፈቅዱም። የብርታታቸው አንዱ ምንጭ ለሚገጥማቸው ነገር የሚሰጡትን ምላሽ በራሳቸው ለመምረጥ ያላቸው አቅም ነው።

3. ለውጥን መሸሽ

የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች ለውጥ ሲመጣ “ግባ በሞቴ” የሚሉ ናቸው። የሚፈሩት ነገር ለውጥን ሳይሆን ባሉበት መርገጥን ነው። ለውጥ እና አንዳንዴም የማያስተማምን የሚመስል ሁኔታ እንዲህ ያሉ ሰዎችን የበለጠ ለመትጋት ያነሣሣቸዋል።

4. ከቁጥጥራቸው ውጪ የሆኑ ነገሮች ላይ ጊዜ ማጥፋት

የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች ስለመንገድ መጨናነቅ፣ ስለጠፋባቸው እቃ፣ ወይም ስለሌሎች ሰዎች እምብዛም ሲያማርሩ አይሰሙም። ለምን ቢባል፣ እነዚህ ሁሉ ነገሮች ከእነርሱ ቁጥጥር ውጪ ናቸው። አጉል ነገር ሲገጥማቸው ከማማረር ይልቅ መቆጣጠር የሚችሉት ነገር ላይ ያተኩራሉ፤ ያም ለዚያ ነገር እነርሱ የሚሰጡት ምላሽ ነው።

5. ሌሎችን ለማስደሰት መጪነቅ

ሰው ለማስደሰት ሲሉ ራሳቸውን ውጥንቅጥ ውስጥ የሚከቱ ሰዎች ታውቁ ይሆን? አሊያም በተገላቢጦሽ ሌሎችን “ለማብሸቅ” ሲሉ አሳራቸውን የሚያዩስ? ሁለቱም በጎ አይደሉም። የአእምሮ ጽናት ያለው ሰው ለሁሉም መልካም እና ፍትሃዊ ለመሆን ይጥራል፤ ሆኖም ሌላን ሰው ለማስደሰትም ሆነ ለማስከፋት ሲል ያልሆነውን አያስመስልም፤ አቋሙን አይቀያይርም። ይህም ሆኖ፣ አቋሙን ለመፈተሽ ፈቃደኛ ነው፤ ምናልባት ሰዎችን ቢያስከፋም ከእነርሱ በኩል ጉዳዩ ምን እንደሚመስል ለማጤን ፈቃደኛ ነው።

6. አደጋን (ሪስክን) መፍራት

የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች የተጠና “ሪስክ” መውሰድን አይፈሩም። ይህ ማለት ሳያመዘዝኑ ያገኙት ነገር ውስጥ ሁሉ ዘው ይላሉ ማለት አይደለም። ይሁን እንጂ፣ አደጋ (“ሪስክ”) ያለውን ነገር ጥቅም እና ጉዳቱን መዝነው ለመጋፈጥ አይፈሩም።

7. ያለፈ ነገር ላይ ቸክ ማለት

ያለፈ ነገርን መቀበል፣ ከዚያ የሚገኝ ማበረታቻም ሆነ መሻሻል ያለበት ነገር ካለ መማር አስፈላጊ ነው። ዳሩ ግን ያለፈ ጊዜን እያሰቡ መብከንከንም ሆነ “ደጉን ዘመን” እያሰቡ በቀን ሕልም መዋኘት የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች የማያደርጉት ነገር ነው። አብዛኛውን አቅማቸውን የሚያውሉት የአሁኑን እና መጪውን ጊዜ የተሻለ ማድረግ ላይ ነው።

8. ተመሳሳይ ስህተት ደጋግሞ መሥራት

“እብደት ማለት ተመሳሳይ ነገር ደጋግመው እያደረጉ የተለዩ ውጤት መጠበቅ ነው” የሚል አባባል አለ። የአእምሮ ጽናት ያለው ሰው የተሳሳተውን ነገር ተቀብሎ እና አርም ለመጓዝ ፈቃደኛ ብቻ ሳይሆን ቀዳሚ ነው።

9. በሌሎች ሰዎች ስኬት መቆጫት

ሰዎች ስኬት የእውነት መደሰት ጠንካራ ባህሪን ይጠይቃል። የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች ይህንን ጠንካራ ባህሪ የተጎናጸፉ ናቸው። ሌሎች ሲሳካላቸው ቅናት ጠቅ አያደርጋቸውም። ያም ሆኖ “ይህ ሰው እንዴት ሆኖ ነው እዚህ ስኬት ላይ የደረሰው?” ብለው በመጠየቅ ለራሳቸው ትምህርት ይቀስማሉ። “አቋራጭ” ሳያሻቸው በራሳቸው ስኬትን ለማግኘት ይተጋሉ።

10. ሳይሳካላቸው ሲቀር ተስፋ መቁረጥ

እያንዳንዱ ውድቀት የመሻሻል እድል አብራ ይዛ ትመጣለች። በዓለም ታሪክ ታላላቅ የሚባሉ የቢዝነስ ጀማሪዎች እንኳን፣ በተለይ መጀመሪያ አካባቢ አንድን ነገር አቃንተው ከሠሩበት ያበላሹበት ጊዜ እንደሚበዛ ለመናገር አያፍሩም። የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች ወደሚፈልጉት ግብ የሚያቀርባቸው ይሁን እንጂ፣ አሥራ እየወደቁ አሥራ አቧራቸውን አራግፈው ለመነሣት ፈቃደኛ ናቸው።

11. ብቻቸውን መሆን መፍራት

የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች ለብቻቸው ጊዜ ማሳለፍ አያሽብራቸውም፤ እንደውም ይፍፍቁታል። የብቻ ጊዜያቸውን ለማሰላሰል፣ ለማቀድ እና ውጤታማነታቸው ላይ ለመሥራት ይጠቀሙታል። ከዚህም በላይ፣

ደስታቸው ሙሉ በሙሉ በሌሎች አብሮነት ላይ የተደገፈ አይደለም። ከሌሎች ጋር አብረው በመሆን ደስ እንደሚላቸው ሁሉ፣ ብቻቸውን ሆነውም ደስታን ማጣጣም ይችላሉ።

12. ከተማሩት ትምህርት ወይም ካለፉበት የተለያዩ የዝግጅት ሂደት የተነሣ፣ እንዲህ ያለ ሥራ፣ ኑሮ፣ ሕይወት ወዘተ ሊኖረኝ ይገባል ብለው የሚያምኑ ብዙ ሰዎች አሉ። እንዲህ ከማለት አልፈው፣ ያለምንም ተጨማሪ ጥረት እንዲህ ያሉ ነገሮች የኔ ሊሆኑ ይገባል የማለት አባዜ ግን አይጠቅምም። የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች እነዚህን ነገሮች (አንዳንዴ እንደውም በይበልጥ) ቢፍልጉም፣ ነገሮቹን ለማግኘት ጠንክረው መሥራት እንዳለባቸው ይገነዘባሉ።

13. ፈጣን ውጤትን መፈለግ

ክብደት መቀነስ ይሁን፣ አዲስ ቢዝነስ መጀመር ይሁን ወይም ሌላ የሕይወት ጉዞ፣ የአእምሮ ጽናት ያላቸው ሰዎች በአንድ ጀንበር የስኬት ማማ ላይ የሚደረስበት እንዳልሆነ በሚገባ ያውቃሉ። ከቀን ቀን የመትጋት፣ ከቀን ቀን የማሻሻል ቁርጠኝነት አላቸው።

4. በሥራ ፈጠራ ሊተኮርባቸው የሚገባቸው ነገሮች

- የሥራ ተነሳሽነት
- በራስ መተማመን
- ወደ ፊት ማቀድ
- በጥልቀት በመረዳት ላይ ማተኮር
- በተመረጡ ተግባሮች ላይ ብቻ ማተኮር
- አካባቢን በጥልቀት መቃኘት
- የጊዜ አጠቃቀም ሁኔታ
- ስህተትን መቀበል
- አመለካከትን መገመገም /ጥንካሬና ድክመት/

5. ሽያጭ እና ገበያ ጥናት

አንድ ምርት ወይም አገልግሎት ጥሩ ሽያጭ እንዲኖረው አንዱ ሁነኛ የሚባለው ዘዴ፣ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን 4 የሽያጭ ዘዴ ምስሶዎችን ልብ ማለት ነው።

አራቱ ምስሶዎች ለሽያጭ ዘዴ መሠረቶች ናቸው።

5.1. ምርት /ሰለ አገልግሎት

የሆነ የሚቀርብ ምርትም ሆነ “የሚዳሰስ” ያልሆነ አገልግሎት፣ ለደንበኞችን ምን ጥቅም እንደሚሰጠው በሚገባ ማወቅ ያስፈልጋል። ምንም እንኳ እንደ ቢዝነስ ገና ለሥራ ስንካላ የምናስበው ነገር ቢሆንም፣ ለሽያጭ ስንካላ የእኛ ምርት ወይም አገልግሎት ለደንበኞችን በገቢር ምን እንደሚጠቅመውና ምን ችግር እንደሚቀርፍለት በግልጽ መረዳትም ማስረዳትም መቻል አለብን።

ይህ ነጥብ ለደንበኞችን የምናቀርበው “ምን” እንደሆነ የምንመልስበት ነው።

5.2. ዋጋ

ዋጋ የምንለው ደንበኞችን ለምርት ወይም አገልግሎታችን የሚከፍለውን ድምር ሂሳብ ነው (የአገልግሎት ጭማሪ ክፍያ ወይም ግብርን ጨምሮ)። ዋጋ ስናወጣ በደንበኞችን ዓይን የእኛ ምርት ወይም አገልግሎት የሚሰጠውን ደረጃ ማሰብ ይኖርብናል። ይህ ሁሉ ሆኖም፣ ዋጋችን ተመጣጣኝና ለደንበኛ አዋጭ ሆኖ መታየት ይኖርበታል። እንዲሁም፣ ዋጋ ስናወጣ የሚከተሉትን ነገሮች ልብ ማለት አለብን፡-

የምንሸጠውን ነጠላ ምርት ወይም አገልግሎት ለማምረት ወይም ለማቅረብ ያወጣነውን ወጪ (ግብዓት፣ የሰው ኃይል ወዘተ) ቋሚ ወጪዎች (የሠራተኛ ደሞዝ፣ የቤት ኪራይ ወዘተ)

ግብር / ታክስ

ተገቢ ነው ብለን የምናስበውን ትርፍ መጠን

ይህ ነጥብ “ስንት” የሚለውን ጥያቄ የምንመልስበትና ምርት ወይም አገልግሎታችንን ዋጋ የምንወስንበት ነው።

5.3 ማስታወቂያ

የቱንም ያህል ምርጥ የሚባል ምርት ወይም አገልግሎት ቢኖረን፣ ፈላጊው ካለውቀልን ጥቅም የለውም። ማስታወቂያ ስንል፣ በአጭሩ ስለ ምርት ወይም አገልግሎታችን ተጠቃሚው እንዲያውቅ ማድረግ ነው። ለማስተዋወቅ ስንካላ፣ እንደ ግብ ያተኮርንበት ደንበኛ እንዴት ያለ እንደሆነና እንዴት ልናገኘው እንደምንችል ማሰብ ይኖርብናል።

ልናገኘው እንደምንፈልገው ደንበኛ ዓይነት የማስታወቂያ ሰሌዳ፣ የበር ለበር ማስተዋወቅ፣ የፌዲዮ ማስታወቂያ፣ የኢንተርኔት ማስታወቂያ (እንደ ፌስቡክ ባሉ ማኅበራዊ ድረ-ገጾች) የመሳሰሉትን፣ እንዲሁም እንደ ባዛር ያሉ የሽያጭ መድረኮችን እንደማስተዋወቂያ ልንጠቀም እንችላለን።

ይህ ነጥብ “ለምን” የሚለውን ጥያቄ የምንመልስበትና ደንበኞችን የእኛን ምርት ወይም አገልግሎት እንዲገዛ የምናሳምንበት ነው።

5.4. ቦታ

ቦታ ስንል፣ ደንበኞችን ምርት ወይም አገልግሎታችንን የሚያገኝበትን ቦታ ማለታችን ነው። የቦታ ምርጫችን ለደንበኞችን የተስማማ መሆኑን ማረጋገጥ ይኖርብናል። በባዛር የምንሳተፍ ከሆነ የምንሳተፍበት አካባቢ፣ የሽያጭ ቦታችን (ከመሥሪያ ቦታችን የተለየ ከሆነ) የመሳሰሉት ለደንበኞች ምቹ መሆናቸውን ማሰብ ይኖርብናል። ከሌሎቹ ነጥቦች በተጨማሪ በምንገኝበት ቦታ ተመራጭ ለመሆን መጣር ያስፈልገናል።

ከቦታ ምርጫችን በተጨማሪ፣ የምርት ወይም አገልግሎት ማቅረቢያ ቦታችንን እንዴት ይዘነዋል የሚለው ራሱ ደንበኞችን ሊስብ ወይም ሊያሸሽ ይችላል። ደረጃውን የጠበቀ፣ ንጹሕ፣ በሚገባ የተደራጀ “ይሄስ ጥርት ያለ ቦታ ነው” የሚል መልዕክት የሚያስተላልፍ አድርገን ቦታንን መያዝ ለሽያጭ/ገበያ ስኬታችን ሌላው ወሳኝ ነጥብ ነው።

ይህ ነጥብ “የት” የሚለውን ጥያቄ የምንመልስበትና ደንበኛችን ምርት ወይም አገልግሎት የሚያገኝበት ቦታ እንዴት ያለ እንደሆነ የምንወስንበት ነው።

እነዚህ አራት ምስራቆች (ምርት / አገልግሎት፣ ዋጋ፣ ማስታወቂያ እና ቦታ) አንዳቸው ወይም ጥቂቶቹ ለብቻቸው ብዙም ለስኬት እንደማይበጁን ማስተዋል አስፈላጊ ነው። የአራቱንም ሚዛን መጠበቅ፣ አራቱንም ምስራቆች ማጠናከር ሁሌም ያስፈልጋል።

6. የንግድ ህሳቤዎችዎን ዝርዝር እንዴት ያዘጋጃሉ?

የንግድ እቅድ ምንድን ነው?

- ❖ የአንድን የንግድ ድርጅት ዓላማና ግብ በግልጽ የሚያሳይና መቼና እንዴት እንደሚደረስ የሚያሳይ ሰነድ ነው።.
- ❖ የአንድን የንግድ እንቅስቃሴ ግብ ለመድረስ የተደራጀ መመሪያ ነው።
- ❖ አንድን የንግድ ድርጅት ለማስተዳደርና ለመምራት የሚያገልግል አቅጣጫ ጠቋሚ
- ❖ የአንድን ንግድ መልካም ኢጋጣሚዎችን ለበዳሪዎችና ለባለሀብቶች ግልጽ ሚያደርግ ሰነድ ነው።
- ❖ ሊሰራ ስለታቀደ የንግድ ሥራ መርሃ ግብሮችን በዝርዝር የሚገልጽ ነው።

የንግድ ሥራ እቅድ ማዘጋጀት ለምን አስፈለገ?

የንግድ ሥራ እቅድ የሚያስፈልገው፣

- ❖ በግብቻችንና ስልቶቻችን ላይ እንድናተኩር፣
- ❖ ለንግድ ድርጅታችን አስፈላጊውን ፋይናንስ ከሌሎች ምንጮች ለማግኘት፣
- ❖ የንግድ ሥራን ለመጀመር እንዲመራን፣
- ❖ የንግድ ሥራን ለመምራት እንዲያግዝን፣
- ❖ ስለ ንግድ ድርጅቱ ማወቅ ለሚፈልጉ ለማስረዳት
 - የንግድ ድርጅታችን ምን ያህል ስኬታማ ሊሆን እንደሚችል ለማሳየት
 - የንግድ ድርጅታችንን ለመምራት/ለማስተዳደር /ችሎታ እንዳለን ለማሳየት
 - ለምናመርተው ምርት ወይም ለምንሰጠው አገልግሎት ጥሩ ገበያ መኖሩን ለማሳየት
 - በታቀደውና በተሠራው የንግድ ሥራ መካከል ያለውን ልዩነት ለማወዳደር

የንግድ እቅድ መቼ ይዘጋጃል?

- የንግድ ሥራ ለመጀመር ስናስብ ወይም ከመጀመራችን በፊት
- የንግድ ሥራችንን ለማሻሻል ወይም ለመቀየር ስንፈልግ
- አዲስ የንግድ ሀሳብ ስናገኝ
- አዲስ የንግድ ልምድና ክህሎት ስናዳብር